

22) sinó també «consignar», «concordar uno con otro», i «igualar»; que hem d'entendre en el sentit «ajuster, faire accorder», tenint en compte que el seu participi actiu *mutbi^c*, el defineix aquell «medianero, por tercero» o sigui «médiateur, qui moyenne un accommodement».

10 Pel que fa al substantiu, gràcies al dicc. granadí de *PAlc.*, sabem les accepcions contractuals que havia pres a Espanya: «avenencia» (108a32), «tratado por concierto» (418b13), i així mateix «pa(c)to o partido», «partido, por condición», «igual a en el pleyto» i en fi «monipodio de los que venden» (314b2): o sigui quasi precisament les accs. que hem vist documentades en català en els docs. de 1620, 1729 i 1750. Hem vist allí que el contractant imposava al contractat la compra dels articles necessaris en les condicions o preus detallats en la llista lliurada al corredor, i hi hem vist que als tenders se'ls imposava una llista d'adquisicions que havien de proporcionar-se d'acord amb altres comerciants (doncs, ja és un «monipodio de los que venden»).

25 En el substantiu, pronunciat *tab^c* en la llengua clàssica, s'intercalava, com és normal en àrab d'Espanya i del Magreb, una vocal (generalment *a*) entre les dues consonants del grup: i en efecte *PAlc.* ho dona pertot transcrit *tába^c*; notem també que, en tals grups, el *ain* i l'accent es modificaven i combinaven en formes diverses, en l'àrab dels moriscos (cf. les observacions fetes a *ALCALA, TALAIA, ALQUERIA* etc.).

30 D'altra banda, convindrà, així mateix, tenir en compte que solia haver-hi un «nom d'unitat» amb *-a* afegida, ja en l'àrab literal, al costat de moltíssims dels substantius en consonant, i que el vulgar va crear-ne molts més, que els lèxics ja no curen de registrar, considerant-ho detall gramatical sempre permisible. És, doncs, ben possible que també existís el femení *táb^a*, nomen unitatis, en l'àrab morisc, i la notació llatina de *PAlc.* sovint confon el detall d'aquests grups; de manera que sota la seva grafia *tába^c* tant pot haver-hi una cosa com l'altra.

Segurament és el mateix mot *taba* 'llista, llarg plec de condicions' el que ha donat lloc a l'acc. avui popular 'conversa entretinguda', 'garladura insubstancial': el *DAg.* ho atribueix a Barcelona (infundat?: no l'hi recordo); però sí que puc donar fe que és molt usual el terme en el parlar familiar de Girona (als nois barcelonins que hi anàvem ens venia de nou com cosa d'allà, 1918 ---): «vol que li donin *taba*», «jo ja estava tip de tanta *taba*, i tan poc ---» i frases semblants les sentia a cada pas als meus cosins i gent d'allà. Del B. Emp. (Llofriu) ho comunicaven al *BDLC* ix, 94; d'altra banda *AlcM* documenta *estar de taba* 'tenir ganes de xerrar o bromejar' a *T. del Xè* de MGadea.

En el *DCEC/DECH*, n. 1, em preguntava si això podia venir del joc de la *taba*, 'ossets, astràgal': la cosa es podia defensar a base de la frase *tomar la taba* «empezar uno a hablar de prisa, después que uno lo deja» del *DAut.* (i cf. *DECH* v, 350b5-8), cosa que *AlcM* cita en la forma *prenint la tava* en la *Rond. de Rondalles* valenciana (MLWagner, *Arg. Barc.*, 97, pensa

cosa semblant a base d'un argòtic *taba* 'xerrameca, fallòrnia', *BDC* vii, 61); però ja vaig rebutjar la idea en l'obra de 1951, decantant-me per identificar-ho amb *taba* 'llarg plec de condicions'; en la frase de *Rond. de Rond.* i *DAut.* hi pot haver criptologia ajargonada o floreig verbal entre les dues arrels.

TABA, II, 'astràgal, marranxa, marraquina', 'joc dels ossets', mot només val. i cast., probablement degut a una confusió que es féu a Espanya entre dos mots aràbics: *ká^aba* 'articulació d'ossos', 'turmell', 'astràgal' i *tába* 'espècie de joc de pilota, o de bastonets que es llancen'. □ 1.ª doc.: mj. S. XVIII, romanç de Carles Ros, i segons sembla ja S. xvi (Lluís Vives?)

35 MAOrellana (*Valencia Antigua y Moderna*, fi segle XVIII) dóna cita d'un passatge del diàleg *Euntes in ludum literarum* (o sigui 'els qui van a l'escola elemental'), en què Lluís Vives (c. 1530) recomana que els escolars no juguïn a la *taba*: el qual en l'ed. valenciana del S. xvi porta una nota de Sales que ell cita així: «*tabae*: llámanse también *carnicoles*, y de *Carnicols* se llaman la plazuela y calle ---» (cf., sobre això, *CARNICOL, DECH* i, 881a10). Com que no dispo d'aquesta ed. de Vives, no puc verificar els detalls, i no sé si el mot *tabae* (evidentment llatinitzat) és de Lluís Vives o de Sales; probablement d'aquest, car un humanista com Vives més aviat ho diria en bon llatí; d'aquesta manera constaria l'ús del mot *taba* a Val. en el S. xvi.

40 *Taba* en la nostra llengua no és més que valencià, no d'enlloc del Princ. ni de les Illes, car en català està molt més estès dir-ne *joc dels ossets*, o anomenar *marranxa* o *marraquina* l'osset en qüestió. En castellà, en canvi, és el mot general de la llengua (si bé només documentat des de 1599). Com que en el *DCEC/DECH* se li va dedicar un llarg article (v, 350-351), molt documentat i amb crítica i detinguda exposició dels fets i de la recerca etimològica, podem reportar nos a aqueix article.

40 *Tabà* 'maletí', V. *tabac* II; V. *tàvec*

TABAC, I, 'Nicotiana Tabacum, L.': la planta i el costum de fumar-ne les fulles són provinents d'Amèrica, però l'origen del mot és incert; consta que *tabacco, atabaca, altabaca*, i formes anàlogues (que vénen de l'àr. *tábbaq* o *tubbâq*) es van usar a Espanya i a Itàlia des de molt abans de la descoberta d'Amèrica, com a nom de l'olivarda, de l'eupatori i d'altres herbes medicinals, entre elles algunes que marejaven i ensopien o feien dormir, i és versemblant que els espanyols vagin transmetre a la planta americana el nom europeu perquè la usaven els indígenes per embriagar-s'hi; encara que ja hi ha cronistes d'Índies del S. xvi que afirmen que és un mot aborigen d'Haití, són de la 2.ª o 3.ª generació de conquistadors, hi ha contradiccions entre ells i es donen altres casos entre ells de tals confusions; els que consten com a noms del *tabac* en aquelles llengües són enterament diferents. □ 1.ª doc.: en castellà *tabaco* 1535, en cata-